

Katholieke Hogeschool Sint-Lieven

Bachelor in de bouw

(professioneel gerichte bachelor)

Inhoud

1	Samenvattende conclusie	3
2	Besluit	4
3	Werkwijze en verantwoording	5
	3.1 Evaluatieorgaan en visitatiecommissie	5
	3.2 Werkwijze	5
	3.3 Domeinspecifiek referentiekader	6
	3.4 Overwegingen NVAO betreffende werkwijze evaluatieorgaan en visitatiecommissie	7
4	Opleiding	9
5	Beoordeling	10
	5.1 Doelstellingen opleiding	10
	5.2 Programma	11
	5.3 Inzet personeel	14
	5.4 Voorzieningen	16
	5.5 Interne kwaliteitszorg	17
	5.6 Resultaten	18
6	Oordelen visitatiecommissie	20
7	Oordelen NVAO	21
8	Opmerkingen en bezwaren van instelling	22

1 Samenvattende conclusie

Bij brief van 26 juni 2009 heeft Katholieke Hogeschool Sint-Lieven (KaHo) bij de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) een aanvraag tot accreditatie ingediend voor de opleiding Bachelor in de bouw (professioneel gerichte bachelor), steunend op een visitatierapport uitgevoerd door de Vlaamse Hogescholenraad. De aanvraag is ontvangen op 30 juni 2009.

Procedurele eisen

De NVAO komt tot de volgende vaststellingen:

- De visitatiecommissie heeft het visitatieprotocol gevolgd zoals vastgesteld door het evaluatieorgaan;
- Het referentiekader gehanteerd door de visitatiecommissie bevat alle onderwerpen en facetten van het Accreditatiekader bestaande opleidingen hoger onderwijs Vlaanderen van de NVAO (accreditatiekader) inclusief een domeinspecifieke vertaling. De facetten worden wel in een afwijkende volgorde behandeld;
- De visitatiecommissie heeft de beslisregels beschreven in het accreditatiekader adequaat toegepast;
- De gevolgde procedure is in overeenstemming met het toetsingskader voor de werkwijze van de VLIR en VLHORA als evaluatieorgaan of de erkenningsregeling van andere evaluatieorganen.

Inhoudelijke eisen

De NVAO komt tot de volgende vaststellingen:

- Het oordeel van de visitatiecommissie over de kwaliteit van de opleiding is mede gebaseerd op een vergelijking met verwante opleidingen en zo mogelijk internationaal gehanteerde normen voor opleidingen in het relevante domein;
- In het visitatierapport vastgesteld door de visitatiecommissie is voldoende gemotiveerd waarom de opleiding al dan niet aan de criteria van het beoordelingskader (hoofdstuk 2) voldoet zodat voldoende generieke kwaliteitswaarborgen voorhanden zijn. Het visitatierapport behandelt minimaal de zes in het accreditatiekader genoemde onderwerpen, waarbij per onderwerp aan alle facetten aandacht wordt besteed. Voor ieder facet is een oordeel gegeven op de vierpuntsschaal op basis waarvan per onderwerp een oordeel volgt. De oordelen zijn onderbouwd met feiten en analyses. Het visitatierapport wordt afgesloten met een samenvattend oordeel over de opleiding;
- Het visitatierapport geeft inzicht in de kwaliteit van de visitatiecommissie. Het visitatierapport bevat informatie over de omvang en de samenstelling van de visitatiecommissie, en over haar onafhankelijkheid, deskundigheid en gezaghebbendheid.

2 Besluit

betreffende de accreditatie van de Bachelor in de bouw (professioneel gerichte bachelor) van de Katholieke Hogeschool Sint-Lieven.

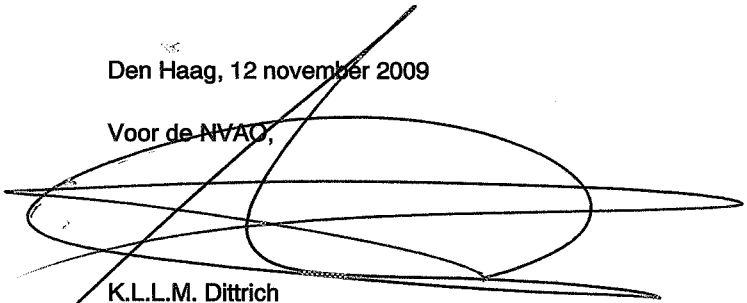
De NVAO,
Na beraadslaging,
Besluit :

Met toepassing van het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen, wordt het accreditatierapport en –besluit met positief eindoordeel voor de opleiding Bachelor in de bouw (professioneel gerichte bachelor) van de Katholieke Hogeschool Sint-Lieven goedgekeurd en wordt de opleiding geaccrediteerd. Het betreft een opleiding zonder afstudeerrichtingen, die te Aalst wordt georganiseerd.

De in het eerste lid bedoelde accreditatie geldt vanaf de aanvang van het academiejaar 2010-2011 tot en met het einde van het academiejaar 2017-2018.

Den Haag, 12 november 2009

Voor de NVAO,

K.L.L.M. Dittrich
(voorzitter)

3 Werkwijze en verantwoording

Bij brief van heeft Katholieke Hogeschool Sint-Lieven bij de NVAO een accreditatieaanvraag ingediend voor de opleiding Bachelor in de bouw. De aanvraag is ontvangen op 30 juni 2009.

Ter ondersteuning van deze aanvraag heeft Katholieke Hogeschool Sint-Lieven een rapport bijgevoegd vanwege een evaluatieorgaan: Vlaamse Hogescholenraad.

De NVAO heeft deze aanvraag beoordeeld aan de hand van het Accreditiekader bestaande opleidingen hoger onderwijs Vlaanderen (14 februari 2005), conform de Handleiding accreditatie Vlaamse Gemeenschap (8 mei 2007) en het Reglement tot bepaling van bestuursbeginselen die van toepassing zijn bij de besluitvorming inzake accreditatie en Toets Nieuwe Opleiding ten aanzien van hogeronderwijsopleidingen in de Vlaamse Gemeenschap (14 februari 2005).

3.1 Evaluatieorgaan en visitatiecommissie

Evaluatieorgaan: Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA)

Visitatiecommissie:

Voorzitter:

- Dr. Arno Libotton, hoofddocent aan de Vrije Universiteit Brussel - Vakgroep Onderwijskunde
- Leden: (idem)
- Ir. Guy Roymans, 33 jaar ervaring wegenbouw, expertise zorgsystemen (kwaliteit, veiligheid en milieu) en veiligheidscoördinatie binnen de bouwsector
- Ir. Eric Ceuterick, hoogleraar bouwkunde en directeur Labo, De Nayer instituut van de Hogeschool voor Wetenschap en Kunst
- Ir. Rob Lenaers, voorzitter Wetenschappelijk en Technisch centrum van het bouwbedrijf

Secretaris:

- Michel Vandenbosch, Vlhora medewerker

De Erkenningscommissie heeft bij besluit van 1 juni 2006 bevestigd dat de samenstelling van deze visitatiecommissie voldoet aan de criteria van onafhankelijkheid die gelden voor de opleidingen van ambtshalve geregistreerde instellingen.

3.2 Werkwijze

Op 16 oktober 2006 werd de visitatiecommissie officieel geïnstalleerd. Tijdens de installatievergadering vond een gedetailleerde bespreking plaats van het visitatieproces. Daarnaast werden een aantal praktische afspraken gemaakt.

Vervolgens werd het bezoek voorbereid door het opstellen van een domeinspecifiek referentiekader. Dit referentiekader werd aan de opleidingen bezorgd. Elk commissielid heeft het zelfevaluatierapport en de bijlagen bestudeerd, de geselecteerde eindwerken gelezen en haar argumenten, vragen en voorlopig oordeel vastgelegd in een checklist, waarvan de secretaris een synthese heeft gemaakt.

De visitatie verliep volgens een bezoekschema ontwikkeld door Vlhora en ging door 23, 24 en 25 april 2007. Tijdens de visitatie werd gesproken met een representatieve vertegenwoordiging van alle geledingen. Tijdens de visitatie werd bijkomend informatiemateriaal bestudeerd en werd een bezoek gebracht aan de instelling. Voor de verdere bevraging werd gebruik gemaakt van de checklist en de vragenlijsten. Binnen het bezoekprogramma werden een aantal overlegmomenten voor de commissieleden voorzien. Na de gesprekken met de vertegenwoordigers van de opleiding hebben de visitatieleden hun definitief oordeel per facet en per onderwerp gegeven.

Op het einde van het visitatiebezoek heeft de voorzitter een korte mondelinge rapportering gegeven van de ervaringen en bevindingen van de visitatiecommissie, zonder expliciete en inhoudelijk waarderende oordelen uit te spreken.

De secretaris heeft in samenspraak met de voorzitter en de commissieleden, een ontwerp opleidingsrapport opgesteld. Het ontwerp opleidingsrapport werd aan de hogescholen gezonden voor een reactie. De visitatiecommissie stelde ook een vergelijkend gedeelte op. Samen met de opleidingsrapporten vormt dit het visitatierapport van de professioneel gerichte bachelor in de bouw en de professioneel gerichte bachelor in het vastgoed dat op 4 september 2008 gepubliceerd werd.

De commissie heeft in haar beoordeling rekening gehouden met accenten die de opleiding zelf legt, met het domeinspecifieke referentiekader en met de benchmarking ten opzichte van de gelijkaardige opleidingen in andere instellingen van hoger onderwijs.

Alle oordelen en wegingen volgen de beslisregels zoals geformuleerd in de *Handleiding onderwijsvisitaties VLIR|VLHORA van februari 2005*. Op het niveau van de facetten volgen de oordelen een vierpuntenschaal: 'onvoldoende', 'voldoende', 'goed' en 'excellent'. Op het niveau van de onderwerpen en op het niveau van de opleiding in haar geheel geeft de commissie een antwoord op de vraag of er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn. Hierbij kan het oordeel 'voldoende' of 'onvoldoende' luiden.

3.3 Domeinspecifiek referentiekader

De visitatiecommissie is verantwoordelijk voor de opmaak van het domeinspecifiek referentiekader. De VLHORA als evaluatieorgaan geeft de procedure aan voor de opstelling ervan. Het referentiekader is niet bedoeld om een ideale opleiding te schetsen. Respect voor de eigenheid van een opleiding en voor de diversiteit binnen eenzelfde opleiding over de instellingen heen, veronderstelt immers dat in de eerste plaats wordt nagegaan of elke opleiding erin slaagt haar eigen doelstellingen te realiseren en dit zowel inhoudelijk als procesmatig. Dit belet niet dat wordt nagegaan of elke opleiding aan een aantal minimumeisen voldoet, die aan de betreffende opleiding worden gesteld vanuit het vakgebied en/of de relevante beroepspraktijk. Het domeinspecifieke referentiekader professioneel gerichte bachelor in de bouw werd opgebouwd aan de hand van de referentiekaders van de volgende opleidingen: Katholieke Hogeschool Sint-Lieven, Sint-Lukas Hogeschool Brussel. Er werden ook brondocumenten onderschreven door werkveld gebruikt namelijk: Beroepsprofiel VLOR, Beroepsprofielen Vlaamse Confederatie Bouw (VCB) en Cevora.

3.4 Overwegingen NVAO betreffende werkwijze evaluatieorgaan en visitatiecommissie

De NVAO komt tot de volgende vaststellingen:

- Het evaluatieorgaan heeft overtuigend aangetoond dat het oordeel in onafhankelijkheid tot stand is gekomen. Uit het onafhankelijkheidsbesluit van de Erkenningscommissie en de onafhankelijkheidsverklaringen van de commissieleden blijkt tevens dat de commissieleden in onafhankelijkheid tot hun oordeel zijn gekomen. De NVAO concludeert dat de visitatie en het beoordelingsproces in volstrekte onafhankelijkheid hebben plaatsgevonden;
- De commissie bestond uit 4 leden. Er zetelde geen student in deze commissie omdat de twee studenten die aangetrokken waren voor de visitatie bouw/vastgoed, beiden student aan de Katholieke Hogeschool Sint Lieven zijn en om die reden dan ook niet deelgenomen hebben aan de visitatie van de eigen instelling. In het visitatierapport staat dat in dergelijk geval de aandachtspunten vanwege de ontbrekende commissieleden door de andere leden worden waargenomen. Op basis van de in het rapport beschreven informatie, waar onder cv's, heeft de NVAO vastgesteld dat onderwijsdeskundigheid en deskundigheid in de didactiek, de vakdeskundigheid binnen de discipline en het afnemend veld en relevante deskundigheid op het gebied van internationale ontwikkelingen van de discipline aanwezig waren. De deskundigheid binnen de commissie omvatte voldoende de gehele breedte van de opleiding.

De visitatiecommissie was bijgevolg voldoende deskundig en gezaghebbend om de beoordeling uit te voeren.

De visitatie heeft plaatsgevonden op basis van en in overeenstemming met het visitatieprotocol, zoals voorgelegd bij erkenning of toetsing:

- Het rapport geeft voldoende aan dat het visitatieprotocol effectief werd gevolgd;
- In het rapport verklaart de commissie dat de zelfevaluatie voldoende basis bood en dus voldoende zelfkritisch was;
- Het evaluatieorgaan heeft naar het oordeel van de NVAO overtuigend gegarandeerd dat de commissie adequaat heeft gewerkt;
- De commissie heeft de beschikking gekregen over eerdere visitatierapporten en heeft getoetst of de wijze waarop opleidingen met eerdere aanbevelingen en adviezen zijn omgegaan voldoende is.

De visitatie heeft plaatsgevonden op basis van en in overeenstemming met een domeinspecifiek referentiekader dat voldoet aan de eisen gesteld in de erkenningsregeling/toetsingsregeling en het NVAO kader. Daarbij is aangesloten bij:

- eisen gesteld door (buitenlandse) vakgenoten en de beroepspraktijk aan een opleiding in het domein;
- kaders gehanteerd in eerdere visitatie;
- indien beschikbaar beroepsprofielen;
- referentiekader aangereikt door opleiding, dat voldoende situering geeft van de opleiding in nationaal en/of internationaal verband en met betrekking tot de relevante beroepspraktijk;
- wettelijke eisen voor beschermde beroepen.

Voorts komt de NVAO tot de volgende vaststellingen:

- De werkwijze van de commissie bij de beoordeling van de opleiding Bachelor in de bouw (professioneel gerichte bachelor) van de Katholieke Hogeschool Sint-Lieven is zorgvuldig en gedegen geweest. De gevolgde werkwijze en procedure, en de geraadpleegde informatiebronnen zijn helder en nauwkeurig geformuleerd en vermeld;
- De commissie heeft haar oordeel opgesteld en onderbouwd in overeenstemming met het visitatieprotocol en heeft de daarbij behorende beslisregels gevolgd. Voor de facetten geldt dat de analyses van de commissie duidelijk en consistent zijn, en ze leiden tot heldere conclusies. Op onderwerpniveau zijn de oordelen over de facetten op een juiste en zorgvuldige wijze afgewogen en neergelegd in heldere conclusies;
- De commissie heeft hiertoe op een zorgvuldige wijze een domeinspecifiek referentiekader vastgesteld;
- Het kwaliteitsoordeel bij de toetsing is - voor zover relevant - mede gebaseerd op een vergelijking met verwante andere opleidingen en internationaal geaccepteerde criteria voor opleidingen in het desbetreffende domein;
- De commissie heeft in haar advies een aantal kritische kanttekeningen opgenomen. De NVAO onderschrijft deze en brengt deze onder de aandacht van de opleiding.
- De visitatiecommissie heeft in het kader van het verbeterperspectief aanbevelingen in het visitatierapport geformuleerd.

De NVAO is in het licht van het vorenstaande tot de slotsom gekomen dat de beoordeling van de voorliggende opleiding zorgvuldig en gedegen tot stand is gekomen, en dat het eindoordeel van de commissie deugdelijk is gemotiveerd.

4 Opleiding

Beschrijving van de opleiding

– instelling:	Katholieke Hogeschool Sint-Lieven
– aard instelling:	ambtshalve geregistreerd
– vestiging(en):	Aalst
– graad en de kwalificatie:	Bachelor in de bouw
– niveau en oriëntatie:	professioneel gerichte bachelor
– studieomvang ¹ :	180 studiepunten
– afstudeerrichtingen ² :	geen
– onderwijstaal:	Nederlands
– studiegebied :	Industriële wetenschappen en technologie
– aard van de aanvraag:	accreditatie

¹ Situatie ten tijde van de visitatie

² Situatie ten tijde van de visitatie

5 Beoordeling

De NVAO steunt haar besluitvorming op volgende elementen:

- Het accreditatierapport bevat een beoordeling per onderwerp en per facet³;
- De NVAO hanteert bij de beoordeling van de onderwerpen de scores 'voldoende' en 'onvoldoende'⁴;
- Een accreditatiebesluit is positief indien alle samenvattende oordelen over de onderwerpen voldoende zijn. Het eindoordeel spreekt zich niet uit over gradaties in kwaliteit. Dit gebeurt door de visitatiecommissie die in haar rapport een score geeft per facet;
- De NVAO kan per facet volstaan met een verwijzing naar de bevindingen en de overwegingen van het bijhorende visitatierapport, m.a.w. ze kunnen door de NVAO worden overgenomen. Per facet wordt aangegeven of de NVAO de bevindingen en overwegingen van de visitatiecommissie bijtreedt. Indien dat niet het geval is draagt de NVAO een eigenstandige motivering aan⁵.

5.1 Doelstellingen opleiding

Facet 1.1. Niveau en oriëntatie opleiding

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 1.1 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 1.2. Domeinspecifieke eisen

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 1.2 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Samenvattend oordeel, weging van de facetten en motivering van het samenvattend oordeel over onderwerp 1: doelstellingen opleidingen:

De commissie stelde vast dat de hogeschool een ruime, kwalitatief hoogstaande vorming tot bachelor in de Bouw aanbiedt. De eisen die vanuit het werkveld gesteld worden fungeren als maatstaf bij deze polyvalente en uitvoeringsgerichte opleiding. De commissie stelde ook vast dat de doelstellingen van de opleiding voldoen aan de decretale eisen van de professionele bachelor. De opleidingsdoelstellingen zijn van een hoog niveau en worden onderbouwd en bijgestuurd door overleg zowel intern als extern. Aldus worden de doelstellingen afgestemd op beroepsprofielen en de competenties en worden tevens aan het werkveld getoetst. Er bestaan procedures en structuren om het niveau van de opleidingsdoelstellingen op regelmatige wijze te evalueren en zo nodig bij te sturen. Uit de gesprekken met opleidingsverantwoordelijken en lectoren blijkt dat men mogelijkheden onderkent om ook het PWO en de maatschappelijke dienstverlening uit te bouwen; deze plannen zijn qua implementering verder in uitvoer in de opleiding Bouw(verwante opleiding) dan in de opleiding Vastgoed. Een analoge situatie doet zich voor op het vlak van

³ Art.7 en 8 van het reglement ' tot bepaling van de bestuursbeginselen die van toepassing zijn bij de besluitvorming inzake accreditatie en toets nieuwe opleiding ten aanzien van opleidingen in de Vlaamse gemeenschap', hierna 'reglement Bestuursbeginselen'

⁴ Accreditatiekader en art. 58&1, eerste lid van het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen.

⁵ Art.12 van het reglement Bestuursbeginselen

internationalisering van de opleiding. Toch beveelt de commissie ook hier aan om PWO en dienstverlening te integreren en de internationale benchmarking van de opleiding verder uit te bouwen

De commissie stelt vast dat de opleidingsdoelstellingen aansluiten bij de eisen van het werkveld. Zij heeft tevens vastgesteld dat de competenties van het domeinspecifiek referentiekader van de opleiding terug te vinden zijn in de opleidingsdoelstellingen. De opleiding ontwikkelde een uitgebreide competentiematrix, die het verband tussen competenties en opleidingsonderdelen weergeeft. De commissie stelde vast dat de opleiding op zeer systematische en bijna continue wijze de doelstellingen die zij wenst te verwezenlijken toetst aan zowel de vergelijkbare opleidingen, de beroepssector en de internationale situatie. Interne overlegstructuren zorgen voor de vertaling van de bevindingen op het vlak van de eigen programmatie. De commissie merkte wel dat wat de contacten met het werkveld betreft, dit overleg eerder informeel gebeurt dan structureel gepland deze communicatie zou nog meer op een gestructureerde manier georganiseerd moeten worden.

Overwegingen NVAO:

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score voldoende voor het onderwerp Doelstellingen opleiding.

Conclusie NVAO:

De NVAO beoordeelt het onderwerp Doelstellingen opleiding als **voldoende**

5.2 Programma

Facet 2.1. Eisen professionele / academische gerichtheid

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.2 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 2.2. Relatie tussen doelstelling en programma

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.1 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 2.3. Samenhang programma

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.3 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 2.4. Studielast

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.5 *Studietijd* in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 2.5. Toelatingsvoorwaarden

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.9 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 2.6. Studieomvang

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.4 in het visitatierapport.
De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 2.7 Afstemming tussen vormgeving en inhoud

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.6 in het visitatierapport.
De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 2.8 Beoordeling en toetsing

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.7 in het visitatierapport.
De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Samenvattend oordeel, weging van de facetten en motivering van het samenvattend oordeel over onderwerp 2: programma:

De opleiding stelt dat zij professionele bachelors wil afleveren die op de arbeidsmarkt inzetbaar zijn en kunnen doorgroeien. De vorming is voldoende polyvalent zodat de afgestudeerde bachelor aan de slag kan zowel bij de werkvoorbereiding als bij de werfleiding en werfopvolging. Het werkveld bevestigt dat de afgestudeerden vrijwel onmiddellijk als volwaardige professionals aan de slag kunnen in één van de drie werkveld domeinen. De commissie stelde vast dat ondanks alle inspanningen de respons op het buitenlandse aanbod bij de studenten vrij laag blijft. De commissie vraagt om de internationale stagemogelijkheden verder te exploreren.

De inhoud van het programma is afgestemd op de verschillende functieprofielen die in de bouwsector gehanteerd worden namelijk: tekenaar; werfleider, studie-ingenieur, calculator, projectleider en assistent projectleider. De commissie stelde vast dat daarbij een matrix van doelstellingen en opleidingsonderdelen als leidraad gehanteerd wordt. Via de theorie- en praktijkactiviteiten in het programma wordt het leerproces vormgegeven, zodat de studenten de eindcompetenties kunnen verwerven: van zuivere kennisoverdracht en observeren naar de procesbeheersing, van individueel werken via groepswork naar het verdedigen voor collega-studenten van het eigen project, van sterk begeleide oefeningen via zelfstudie, opzoekingswerk, skill labs naar de simulatie van de toekomstige job tijdens de stage en het eindwerk. Voor elk opleidingsonderdeel is er een opleidingsonderdeelverantwoordelijke (OOV) en een opleidingsonderdeelcoördinator (OOC). De coördinator bewaakt de sequentiële opbouw en inhoud over het volledige traject, terwijl de verantwoordelijke verschillend kan zijn volgens het jaar. De commissie onderkende wel dat het inbouwen van een vorm van diversificatie in de opleiding wenselijk is en verzoekt het opleidingsaanbod meer te diversifiëren, waarbij een vorm van opties, modules of keuzeopleidingsonderdelen een betere aansluiting op de beroepssector zou kunnen waarmaken.

De commissie vernam dat in de opleiding een bouwkundige gevormd wordt, die de functies van werkvoorbereider en uitvoeringstechnisch leider zal kunnen vervullen en kan uitgroeien tot een procesbeheerder. Inhoudelijk komen drie belangrijke deelsectoren van de bouwsector: gebouwen, wegenbouw en burgerlijke bouw, voor in het programma. De verschillende aspecten komen op een graduele manier aan bod in de loop van het leertraject. De complexiteit, de integratie van kennis en vaardigheden neemt geleidelijk aan toe. De commissie stelde vast dat het programma voldoet aan de eisen van zowel verticale

als horizontale samenhang. Het programma heeft een evenwichtige opbouw met een goede verhouding tussen theoretisch en praktisch georiënteerde opleidingsonderdelen.

De commissie stelde vast dat de samenhang in het programma wordt gerealiseerd door de overlegmomenten voor de lectorenteams. Er gaat ook aandacht naar de systematische opvang, organisatie en begeleiding van flexibele studietrajecten.

Op het ECTS-formulier wordt een inschatting gemaakt van de tijdsinvestering die 'de gemiddelde student' nodig heeft voor de beschreven leerinhoud. Op basis van studielastmetingen wordt de verdeling van de studiepunten kritisch bekeken en waar nodig aangepast. De commissie meent dat de gemeten studielast vrij goed overeen komt met de normale en voorziene studielast en constateerde dat de studenten goed geïnformeerd worden inzake verwachte studielast. Volgens de studenten is het programma 'studeerbaar-maar-toch intensief'. Zij vinden dat de praktijkgerichte activiteiten wat 'ondergewaardeerd' worden. De commissie vraagt aandacht te besteden aan het relatieve aandeel in studiepunten van deze opleidingsonderdelen.

De commissie stelde vast dat het toelatingsbeleid van de opleiding beantwoordt aan de decretale bepalingen. De commissie stelt een heterogene instroom vast. Tijdens de gesprekken constateerde de commissie dat de opleiding zich actief engageert om de opleiding vlot toegankelijk te maken via bijvoorbeeld: introductiedagen, studiebegeleidingsplannen, informatieavond voor ouders van eerstejaarsstudenten, mogelijkheden tot Geïndividualiseerd OpleidingsProgramma (GOP) en de inzet van een studietrajectbegeleider. De studenten staan positief tegenover deze maatregelen. In de opleiding wordt een EVK-project opgestart voor een verkort modelprogramma.

Om de beroepseigen competenties aan te bieden en te oefenen wordt gebruik gemaakt van werkvormen en leermiddelen die passen bij de beoogde doelstellingen. De werkvormen die gehanteerd worden, staan in functie van de relevantie van het onderwerp en de haalbaarheid. De werkvormen per opleidingsonderdeel staan omschreven in de ECTS-fiches. Er worden een ruim aantal gevarieerde didactische werkvormen gehanteerd. Er wordt gepast gebruik gemaakt van ondersteunende onderwijsleermiddelen. Innoverende werkvormen en leerbenaderingen worden uitgetest en geëvalueerd. Voor wat betreft de afstemming van de didactische werkvormen op de opleidingsdoelen is de commissie van mening dat de opleiding als exemplarisch voor een hedendaagse hogeschooldidactiek bestempeld worden. De commissie verzoekt de opleiding wel om het studiemateriaal tijdig ter beschikking stellen ; ook de kwaliteit van spelling in sommige teksten verdient aandacht. De commissie vraagt de opleiding eveneens aandacht te besteden aan de vlotte beschikbaarheid van het elektronisch leerplatform en de interactiviteit ervan.

Bij de start van het academiejaar ontvangt elke student een studentenagenda en een studiegids. Samen geven deze documenten een gedetailleerd en volledig beeld van de manier waarop beoordeeld en getoetst wordt. Doorheen de opleiding wordt een grote verscheidenheid aan evaluatievormen gehanteerd. De lectoren zijn goed vertrouwd met het gebruik van aangepaste evaluatiemethoden en testen innoverende vormen van evaluatie uit. Studenten menen dat de evaluatie aangepast en billijk is. Zij zijn goed geïnformeerd over de procedure en de moeilijkheidsgraad maar vinden dat de inspraak beter zou kunnen. De commissie adviseert dan ook om de studenten een meer soepele inspraak te geven in het examenrooster. Ook de feedback over de prestaties zou volgens de studenten vlugger kunnen gebeuren. De commissie adviseert tijdige en inhoudelijke feedback te geven aan de studenten. De commissie constateerde dat de examenvragen representatief zijn voor de doelstellingen.

Overwegingen NVAO:

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score voldoende voor het onderwerp Programma.

Conclusie NVAO:

De NVAO beoordeelt het onderwerp Programma als **voldoende**

5.3 Inzet personeel

Facet 3.1. Eisen professionele/academische gerichtheid

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 3.2 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 3.2. Kwantiteit personeel

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 3.3 in het visitatierapport. Namelijk: "...De opleiding beschikt slechts over net voldoende omkadering om hun huidige taken waar te maken. Gelet op het aantal onderwijskundige projecten en vernieuwingen – en voor de opleiding Bouw het vrij grote studentenaantal – is overbelasting van het lectorenteam een realiteit waardoor de beoogde en gerealiseerde onderwijskwaliteit in het gedrang komt. In het licht van de uitbouw van verdere noodzakelijke onderwijsinnovaties zal de opleiding naar bijkomende omkadering moeten zoeken." De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet niet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 3.3. Kwaliteit personeel

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 3.1 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Samenvattend oordeel, weging van de facetten en motivering van het samenvattend oordeel over onderwerp 3: inzet personeel:

De commissie kon vaststellen dat de opleiding de relatie met het werkveld als een belangrijke factor van kwaliteit van de opleiding beschouwt. Zij stelde vast dat het lectorenteam over de nodige mate van professionele gerichtheid beschikt. Alle lectoren worden betrokken bij het eindwerk en/of stage. Dit geeft voldoende mogelijkheden tot het leggen van contacten met het werkveld, de beroepsverenigingen en de alumni. De lectoren wijzen er wel op niet steeds over de nodige know-how te beschikken om ook projectmatig wetenschappelijk onderzoek te implementeren. De commissie vraagt om de onderzoekscomponent bij de lectoren verder uit te bouwen. In de meeste opleidingsonderdelen worden voldoende verbanden met het beroepenveld gelegd. Toch vinden de studenten dat het aandeel van specialisten uit de beroepspraktijk mag verhoogd worden. De commissie verzoekt de opleiding de onderwijsbijdragen die door de beroepssectoren rechtstreeks kunnen geleverd worden te optimaliseren.

De opleiding wordt georganiseerd met 18 lectoren en 1 praktijklector, die samen een totaal 8,45 voltijds equivalenten (VE) uitmaken. De commissie stelde op basis van de gesprekken met het lectorenteam vast dat de opleiding slechts over net voldoende omkadering beschikt om haar huidige taken waar te maken. Gelet op het aantal onderwijskundige projecten en vernieuwingen is overbelasting van het lectorenteam een realiteit waardoor de beoogde en

gerealiseerde onderwijskwaliteit in het gedrang komt. In het licht van de uitbouw van verdere noodzakelijke onderwijsinnovaties zal naar bijkomende omkadering moeten gezocht worden. De commissie beveelt de opleiding aan om aandacht te besteden aan de hoge werkdruk en taaklast van de lectoren en vraagt om oplossingen te zoeken voor de nood aan omkadering. De commissie adviseert bijkomende financieringsmodaliteiten op te sporen teneinde bijkomende initiatieven als PWO te kunnen realiseren. Binnen de hogeschool liggen de procedures inzake personeelsbeleid vast in het kwaliteitshandboek. De commissie stelde vast dat de hogeschool over een duidelijke procedure en filosofie inzake het sturen en evalueren van medewerkers beschikt. De commissie kon vaststellen dat de opleiding beschikt over een kwaliteitsvol personeelskader, dat over een hoge mate van professionele expertise beschikt en ook didactisch deskundig handelt. Bijscholing wordt voorzien zowel op het vakinhoudelijke als over onderwijskundige thema's. Motivatie, een sterke studentgerichtheid en een hoge mate van bereidheid tot vernieuwen kenmerkt het personeelsteam.

Overwegingen NVAO:

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score voldoende voor het onderwerp Inzet personeel. Namelijk: " De visitatiecommissie is van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn. De commissie stelt vast dat:

- de opleiding beschikt over gekwalificeerd personeel en een personeelsbeleid voert dat recht doet aan goed functioneren in het onderwijsproces;
- er een groot aantal lectoren met praktijkervaring is;
- er aandacht is voor de inhoudelijke en didactische vorming en bijscholing van de onderwijsgeevenden;
- de kwantiteit van het personeel en de leeftijdsopbouw is niet voldoende om alle taken waar te maken.

Niettegenstaande het personeelstekort in functie van de huidige taakstelling oordeelt de commissie het onderwerp 3 toch als positief. De commissie maakt deze positieve afweging op basis van de aanwezige kwaliteiten de bereidwillige inzet van het personeel van beide opleidingen. Daarom is zij van oordeel is dat er voldoende potentieel aanwezig is om het vastgestelde tekort alsnog te compenseren."

Conclusie NVAO:

De NVAO beoordeelt het onderwerp Inzet personeel als **voldoende**

5.4 Voorzieningen

Facet 4.1. Materiële voorzieningen

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 4.1 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 4.2. Studiebegeleiding

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 4.2 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Samenvattend oordeel, weging van de facetten en motivering van het samenvattend oordeel over onderwerp 4: voorzieningen:

De campus is gemakkelijk bereikbaar. De campus biedt onderdak aan tien bacheloropleidingen en bevat infrastructuur voor ongeveer 1600 studenten. Tot de faciliteiten behoren: een restaurant, een multimediaal leerlandschap met projecteilanden, een sporthal, 2 grote auditoria en 2 kleinere voorzien van multimediaapparatuur, 8 computerlokalen, projectlokalen, diverse goed uitgeruste leslokalen, hotspot in het restaurant, op het zomerterras en in de mediatheek. De commissie stelde vast dat de studenten beschikken over alle nodige apparatuur. Sommige lokalen zijn in de 'kelderverdieping' ondergebracht. Zowel studenten als lectoren vinden de lichtomstandigheden en de algemene ergonomische kwaliteit van deze lokalen onvoldoende. De commissie verzoekt aandacht te schenken aan de ergonomische condities van de lokalen. De commissie stelde vast dat de opleiding beschikt over ruime en goed uitgeruste onderwijsruimten, laboratoria, practicumzalen en mediatheek.

De abiturienten worden op verschillende manieren geïnformeerd. Bij de inschrijving ontvangen de studenten een informatiepakket en een uitnodiging voor de introductieweek en een kennismakingsdag. Gedurende het academiejaar is er degelijke communicatie met de studenten via diverse kanalen. De commissie kon vaststellen dat zowel studiebegeleiding als de aandacht voor elke individuele student wordt gezien als een opdracht van elke medewerker. Er wordt gewerkt op drie terreinen: de vaklectoren, de studietrajectbegeleiders (monitors) en de departementale dienst studentenbegeleiding. De vzw Sociale Dienst KaHo Sint-Lieven (SoVo) is opgericht om de decretaal voorziene aspecten van sociale voorzieningen voor studenten te organiseren en uit te bouwen Klachtenbehandeling en inspraak gebeuren via de studentenraden. De commissie stelde vast dat de opleiding specifieke begeleidingsactiviteiten ontwikkelde met gerichte opdrachten en systematische aanpak. Deze zijn vakgebonden en worden waargenomen door lectoren. Specifieke leerproblematieken worden via de ombudsfunctie begeleid en eventueel doorverwezen naar externe diensten voor psycho-pedagogische hulpverlening. De commissie adviseert om de ontwikkelde procedures en de behaalde resultaten systematisch in de onderwijsevaluatie te betrekken.

Overwegingen NVAO:

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score voldoende voor het onderwerp Voorzieningen.

Conclusie NVAO:

De NVAO beoordeelt het onderwerp Voorzieningen als **voldoende**

5.5 Interne kwaliteitszorg

Facet 5.1. Evaluatie resultaten

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 5.1 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 5.2. Maatregelen tot verbetering

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 5.2 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 5.3. Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 5.3 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Samenvattend oordeel, weging van de facetten en motivering van het samenvattend oordeel over onderwerp 5: interne kwaliteitszorg:

Het kwaliteitszorgsysteem van de opleiding is ingebed in dat van de hogeschool en voldoet aan de decretale verplichtingen. De onderwijsontwikkeling maakt integraal deel uit van een gestructureerd kwaliteitsbeleid dat de top-down en de bottom-up benaderingen in elkaar past. Als instrument voor kwaliteitszorg wordt PROZA (gebaseerd op het EQA-model van EFQM) gehanteerd. Hierbij worden input-, kernproces- en outputkenmerken onder de loep genomen. Als centraal documentatiecentrum voor alle statistieken en procedures geldt het kwaliteitshandboek. Voor het ondersteunen van het kwaliteitszorgsysteem worden een aantal bevragingen ontwikkeld, afgenomen en verwerkt. De commissie kon vaststellen dat de opleiding ruime aandacht besteedt aan het opzetten van procedures van IKZ. Maar ondanks alle pogingen slaagt men er niet steeds in de verschillende doelgroepen in voldoende mate te bereiken. Deelnemende groepen kregen niet steeds feedback over de resultaten en wat ermee gebeurt in de opleiding. De commissie vraagt de systematische consultatie van alle geledingen en de feedback omtrent meetgegevens te optimaliseren. De voorbije jaren zijn op het niveau van de hogeschool meerdere maatregelen genomen tot verbetering van de kwaliteit. Via het onderwijsontwikkelingsplan (OOP) wordt een langetermijnvisie op verbetering uitgedrukt. Elk jaar wordt er een actieplan opgesteld. De rapportering van de opvolging en realisatie gebeurt in het jaarverslag, zodat bij de bespreking hiervan de verbeteracties kunnen worden geëvalueerd. De commissie kon vaststellen dat de opleiding verschillende verbeteracties programmeert. Uit gesprekken met de afgestudeerden blijkt dat zij diverse aanpassingen aan de opleiding als positief onderkennen.

De commissie kon vaststellen dat via diverse raden en werkgroepen verschillende actoren ingeschakeld worden om actief mee te denken en mee te werken aan de uitwerking van het kwaliteitszorgsysteem van de opleiding. De commissie stelde vast dat de opleiding voorziet in een planmatige benadering van de kwaliteitszorg. Waar en wanneer mogelijk worden ook studenten betrokken bij de opleiding. De studenten wijzen op de niet steeds evidente rol van 'vertegenwoordiger' en de niet steeds vlot verlopende feedback naar de studentengroepen. De commissie verzoekt de opleiding te voorzien in een feedbackgelegenheid voor de studenten. De alumni keren na zes maanden terug om hun diploma af te halen. Bij die

gelegenheid wordt ook de bevraging georganiseerd. Binnen de opleiding bestaat een lange traditie van oud-studentenwerking. Professionelen uit het werkveld worden ingeschakeld bij seminars en bedrijven komen zichzelf of hun producten voorstellen aan de studenten. De opleidingsadviesraden (OAR) vormen een nuttig en formeel ingebouwd toetsingsinstrument voor de kwaliteit van de opleiding. In deze OAR zetelen vertegenwoordigers van alle groepen die met de opleiding te maken hebben.

Overwegingen NVAO:

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score voldoende voor het onderwerp Interne kwaliteitszorg.

Conclusie NVAO:

De NVAO beoordeelt het onderwerp Interne kwaliteitszorg als **voldoende**

5.6 Resultaten

Facet 6.1. Gerealiseerd niveau

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 6.1 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 6.2. Onderwijsrendement

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 6.2 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Samenvattend oordeel, weging van de facetten en motivering van het samenvattend oordeel over onderwerp 6: resultaten:

De commissie stelde vast dat in de opleiding de beoogde eindkwalificaties in voldoende mate gerealiseerd wordt. De kwaliteit van de uitstroom wordt gemeten door het werkveld te betrekken bij de evaluatie van opleidingsactiviteiten. Anderzijds bouwt men jaarlijks een aantal meetmomenten in waaruit bijvoorbeeld blijkt dat circa 90% een baan heeft in de bouwsector. Hierbij worden alle deelsectoren bestreken. Dit bevestigt dat de afgestudeerden voldoende polyvalent zijn. Het werkveld en de alumni waarderen de kwaliteit van de opleiding en het curriculum in het kader van de beroepsuitoefening maar menen dat de competentie 'communicatievaardigheid' beter ontwikkeld moet worden. De commissie waardeerde positief de algemene kwaliteit en de representativiteit voor de sector, van de geraadpleegde eindwerken.

De opleiding heeft geen streefcijfers in vergelijking met relevante andere opleidingen. Voor het slaagpercentage in het eerste jaar hanteert de hogeschool een ondergrens van 50%. In de hogere jaren stelt men een ondergrens van 80% voorop. Met het toenemend aantal studenten die een individueel traject volgen verliest de vroegere statistische verwerking van de 'slagcijfers' stilaan aan relevantie. De opleiding is zich hiervan bewust en werkt aan een andere wijze van uitdrukken voor het studierendement. In de voorbije 5 jaar zijn er in totaal 243 studenten afgestudeerd, de gemiddelde studieduur is 3 jaar en 5 maand. De laatste jaren tekent zich de tendens af om het eindwerk uit te stellen naar een extra semester, al dan niet in combinatie met werken. Het actieplan dat leidde tot een intensievere begeleiding van het opleidingsonderdeel Eindwerk-Stage heeft in dat opzicht tot nu toe niet het gewenste effect bereikt. De opleiding is zich bewust van een zekere drop-out problematiek, maar heeft in deze nog geen verdere studie verricht. De commissie vraagt aandacht te

besteden aan de nieuwe benadering van de problematiek studierendement, de analyse van de kwaliteiten van de instroom, de doorstroom van de studenten en de studie van de 'drop-out'.

Overwegingen NVAO:

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score voldoende voor het onderwerp Resultaten.

Conclusie NVAO:

De NVAO beoordeelt het onderwerp Resultaten als **voldoende**.

6 Oordelen visitatiecommissie

De onderstaande tabel geeft per onderwerp en per facet het oordeel van de visitatiecommissie uit hoofdstuk 5 weer.

Onderwerp	oordeel	facet	oordeel
1 Doelstellingen	V	1.1 niveau en oriëntatie	G
		1.2 domeinspecifiek referentiekader	G
2 Programma	V	2.1 eisen gerichtheid	V
		2.2 relatie doelstellingen - programma	G
		2.3 samenhang programma	V
		2.4 studielast	V
		2.5 toelatingsvoorwaarden	G
		2.6 studieomvang	OK
		2.7 afstemming tussen vormgeving en inhoud	E
		2.8 beoordeling en toetsing	G
		2.9 masterproef ⁶	NVT
3 Inzet personeel	V	3.1 eisen gerichtheid	V
		3.2 kwantiteit	O
		3.3 kwaliteit	G
4 Voorzieningen	V	4.1 materiële voorzieningen	G
		4.2 studiebegeleiding	V
5 Interne kwaliteitszorg	V	5.1 evaluatie resultaten	V
		5.2 maatregelen tot verbetering	V
		5.3 betrokkenheid	V
6 Resultaten	V	6.1 gerealiseerd niveau	G
		6.2 onderwijsrendement	V

Eindoordeel van de visitatiecommissie: positief

O: onvoldoende; V: voldoende; G: goed; E: excellent

⁶ Enkel voor masteropleidingen

7 Oordelen NVAO

De onderstaande tabel geeft per onderwerp het oordeel van de NVAO weer.

Onderwerp	oordeel
1 Doelstellingen	v
2 Programma	v
3 Inzet personeel	v
4 Voorzieningen	v
5 Interne kwaliteitszorg	v
6 Resultaten	v

Eindoordeel van de NVAO: positief

O: onvoldoende; V: voldoende

8 Opmerkingen en bezwaren van instelling

Conform de bepalingen vermeld in de handleiding accreditatie kan een instelling opmerkingen en bezwaren formuleren op het ontwerp van accreditatierapport.

Bij brief van 24 oktober 2009 heeft de instelling gereageerd op het ontwerp van accreditatierapport. Dit heeft geleid tot een aanpassing in de tabel "Oordelen visitatiecommissie".

Het accreditatierapport is tot stand gekomen op basis van een externe beoordeling van de opleiding Bachelor in de bouw (professioneel gerichte bachelor) van Katholieke Hogeschool Sint-Lieven uitgevoerd door Vlaamse Hogescholenraad.

Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO)

Parkstraat 28

Postbus 85498 | 2508 CD DEN HAAG

T 31 70 312 23 00

F 31 70 312 23 01

E info@nvaio.net

W www.nvaio.net

Aanvraagnummer #3667

De accreditatie geldt vanaf de aanvang van het academiejaar 2010 - 2011 tot het einde van academiejaar 2017 - 2018.